

Гриньова В.М.,

Колодізєв О.М.,

*Харківський національний
економічний університет*

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПРОМИСЛОВИХ КОРПОРАЦІЙ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ ЇХ МІЖНАРОДНОЇ КООПЕРАЦІЇ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Розвиток економіки значною мірою визначається ефективністю інноваційних процесів, поступовим перетворенням результатів науково-випробувальних робіт у реально потрібні розробки та їх упровадженням у життя. Економічне зростання будь-якої держави передбачає створення відповідних умов і застосування певних заходів щодо стимулювання інноваційного розвитку промислових корпорацій. Характерною особливістю сучасного розвитку світової економіки є поглиблення процесу глобалізації. Наслідки цього процесу мають прояви в усіх індустріальних країнах, враховуючи й Україну.

Процес глобалізації призводить до загострення конкуренції на рівні транснаціональних корпорацій, які примушені орієнтуватися при організації своїх виробництв на кращі технічні рішення та пристосовувати їх до умов та вимог локальних регіональних ринків. Як свідчить світова статистика, це призводить до поглиблення міжнародної науково-технічної кооперації на принципах стратегічного партнерства. Поява стратегічних альянсів передбачає, насамперед, бажання реалізувати перспективні загальні економічні інтереси, що визначаються в межах неформальних транснаціональних угруповань. Як повноважні партнери, підприємства як малого так і середнього бізнесу в умовах міжнародного розподілу праці зміцнюють свої позиції на внутрішньому ринку за рахунок доступу до новітніх технологій. Крупні промислові підприємства та транснаціональні корпорації, у свою чергу, отримують від такої кооперації певні конкурентні переваги за рахунок освоєння нових ринків. Світові тенденції процесів виробничої та технологічної інтеграції підтверджують глобальність

світового економічного розвитку. Серед головних причин такого явища можна назвати наступні [1]:

- формування глобального фінансового й фондового ринку;
- загострення міжнародної конкуренції та посилення її глобального характеру;
- зростання масштабів економічної діяльності транснаціональних корпорацій;
- вдосконалення та подальший розвиток засобів зв'язку, в тому числі на основі глобальної мережі Internet, використання оптиковолоконних ліній та запуску спеціальних штучних супутників Землі;
- виснаження природних ресурсів та забруднення навколишнього середовища.

Наприкінці ХХ століття з'явилися відносно нові форми міжнародного партнерства, до яких можна віднести розвиток науково-технічної, виробничої та маркетингової кооперації на базі формування стратегічних альянсів.

Така форма партнерства передбачає певну організацію кооперації між промисловими підприємствами на міжнародному рівні, коли усі учасники вносять свій особистий вклад у досягнення загальної мети, розподіляють між собою усі переваги такого співробітництва та користуються правом контролю за процесом його реалізації. При цьому усі учасники кооперації зберігають формальну самостійність та незалежність один від одного.

Головною метою формування таких форм кооперації залишається спільне освоєння нових технологій на попередніх стадіях інноваційного циклу, створення так званих міжнародних стратегічних технологічних альянсів. Особливо важливим це стає з точки зору перспектив інноваційно-технологічного розвитку. Суттєвим стимулом до такого роду кооперації є те, що вона дозволяє кожному з учасників зменшити особисті витрати на проведення НДДКР та знизити певні ризики, отримати дозвіл щодо використання ноу-хау, а також забезпечити можливість використання інтелектуальних та інших ресурсів своїх партнерів.

Згідно зі статистичними даними Організації економічного співробітництва й розвитку питома вага технологічних альянсів складає 23 % загальної долі всіх

альянсів у країнах Північної Америки, 14 % всіх альянсів у Західній Європі та 12 % альянсів у країнах Азії [2].

За результатами аналізу бази даних *SATI* Інституту економічних досліджень технологій та інновацій (Нідерланди) точка екстремуму нових технологічних альянсів по їх кількості приходиться на 1995 рік, що підтверджується графіком динаміки на рис.1.

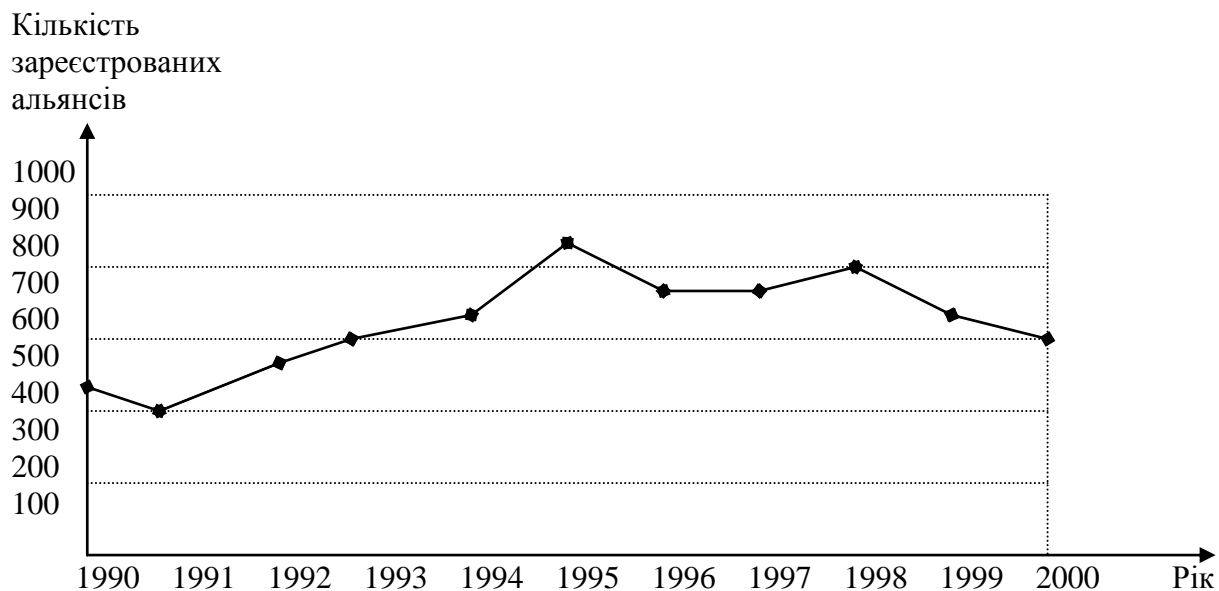

Рис. 1. Графік динаміки формування міжнародних стратегічних технологічних альянсів [3]

Головним чином, переважна більшість міжрегіональних технологічних альянсів стосується сфери інформаційних технологій, де спостерігається висока інноваційна активність.

Інтерес дослідження сучасних інноваційних процесів в економіці визначено суттєвістю технологічного розвитку як фактора конкурентоспроможності компаній та країн. Є безперечним той факт, що ефективність використання науково-технічних досягнень визначається не тільки рівнем наукових досліджень і розробок, але й комплексом відповідних технічних, виробничих, організаційних, маркетингових, фінансових операцій, які є складовими інноваційного процесу.

Необхідно зазначити, що за останній період спостерігається зміна форм організації взаємодії партнерів міжнародної кооперації. Переважною більшістю науково-дослідної кооперації 70-х років були дослідницькі партнерства з акціонерною формою участі. Але вже наприкінці століття приблизно 85 % дослідницьких партнерств не передбачали інвестування у формі акціонерного

капіталу. Сучасні ж міжнародні стратегічні альянси використовують велику кількість організаційних форм кооперації з врахуванням взаємозалежності партнерів та ступеня інтернаціоналізації відносин на світовому ринку.

В цілому, вибір певної форми організаційного співробітництва й кооперації залежить від багатьох причин, в тому рахунку від конкретних галузей економіки та рівня розвитку технологій.

На думку провідних дослідників у даній області, співробітництво у формі акціонерного капіталу є більш доцільним для відносно зрілих галузей економіки, а неакціонерна форма знаходить розповсюдження в тих галузях, які можна віднести до категорії наукомістких.

За умови успішного вирішення загальних економічних та організаційних проблем міжнародного технологічного співробітництва, таку форму співпраці, як стратегічні технологічні альянси, можна розглядати як форму передачі досвіду інноваційної діяльності українським спеціалістам в умовах ринкових перетворень і подальшої участі України в процесі глобалізації світової економіки.

Практичний досвід участі промислових корпорацій у міжнародних стратегічних альянсах необхідно розглядати як один із перспективних напрямів реалізації стратегічних пріоритетів інноваційно-технологічного розвитку України. Така форма міжнародного співробітництва дозволить українським підприємствам отримати доступ до новітніх технологій, інвестиційних ресурсів, нових знань та інших ресурсів світового господарства, які необхідні для сучасного технологічного розвитку.

Література:

1. Archibugi D., Michie J. Technological Globalization or National Systems of Innovations // Futures. 1997. Vol. 29. No.2.
2. Инновационный менеджмент: Учебн. пособие / Под ред. В.М.Аньшина, А.А. Дагаева. – М.: Дело, 2003. – 528 с.
3. National Science Board // Science & Engineering Indicators. 2002. P.4–39.